

13.17 Motion nr 17, 18 och 19

17. Svenska Friidrottsförbundet:

Införande av en etisk kod

Motionärens förslag:

att RF-stämman uppdrar till RS att inför stämman 2019 arbeta fram ett förslag till etisk kod för svensk idrott samt nödvändiga stadgeändringar för att brott mot denna ska kunna leda till bestraffning.

18. Svenska Gymnastikförbundet:

Införande av en etisk kod

Motionärens förslag:

att RF-stämman uppdrar till RS utreda idrottens etiska plattform i syfte att förstärka idrottsrörelsens värdegrund. Utredningen bör bl.a. lämna förslag avseende:

- a) att uppföra en etisk kod för hela idrotten;
- b) att överträdelser av den etiska koden uttryckligen ska räknas upp i 14 kap. 2 § RF:s stadgar bland de förseelser som kan föranleda bestraffning;
- c) att inrätta en egen idrottsombudsman för att bättre kunna stödja och följa idrottens arbete gällande etiska frågor;

att ändra bestämmelsen om preskription avseende anmälningstiden för bestraffningsärenden i 14 kap. 10 § RF:s stadgar från två månader till två år.

19. Svenska Friidrottsförbundet:

Införande av en visselblåsarfunktion

Motionärens förslag:

att RF-stämman uppdrar till RS att utreda hur en visselblåsarfunktion inom svensk idrott ska utformas och därefter införa den.

RS föreslår

att RF-stämman beslutar att bifalla motionerna nr 17 och nr 18 genom att uppdrar till RS ta fram en etisk kod i syfte att förstärka idrottsrörelsens värdegrund samt att inrätta en idrottens ombudsman;

- att** RF-stämman beslutar bifalla motion nr 17 och nr 18 genom att uppdra till RS att till RF-stämman 2019 återkomma med förslag om att införa en grund för bestraffning vid brott mot den etiska koden;
- att** RF-stämman beslutar bifalla motion nr 19 genom att uppdra till RS att utreda hur en visselblåsarfunktion ska kunna utformas och införas; samt
- att** RF-stämman med hänvisning till vad som anförs i RS utlåtande avslår andra att-satsen i motion nr 18 i vad avser ändring av preskriptionstiden i 14 kap. 10 § RF:s stadgar.

Riksidrottsstyrelsens utlåtande:

Idrottsrörelsens verksamhet ska alltid utgå från verksamhetsidén, visionen och värdegrunden i 1 Kap. RF:s stadgar. Samtliga förändringsarbeten och utredningar som RS föreslår inom detta område ska därför genomsyras av bland annat ett barnrättsperspektiv.

Etisk kod (motionerna nr 17 och nr 18)

Inom ramen för arbetet i Etik och Juridikrådet (EJR) har ett arbete påbörjats med att analysera och diskutera vilka metoder som kan finnas för att agera när idrottens värdegrund uttryckt i 1 kap. RF:s stadgar inte följs. Vid EJR:s möte den 1 juni 2016 behandlades bl.a. följande punkter:

- Analysera RF:s styrning utifrån ett "good governance perspektiv".
- Fastställa indikatorer/principer (inkl en etisk kod) för god styrning inom svensk idrott.
- Behovet av en uppförandekod för svensk idrott.
- Vad en uppförandekod för svensk idrott kan innehålla.
- Hur en sådan uppförandekod kan förstås i förhållande till RF:s stadgar.

För det första konstaterade EJR att värdegrundsarbetet inom svensk idrott på intet sätt är något nytt, och att i förhållande till många internationella idrottsorganisationer har svensk idrott kontinuerligt arbetat med att se över det befintliga regelverket på området idrott och etik. Vad det närmast kan handla om nu är hur "förpackningen" av dessa stentavlor bör utformas, och hur förankringen ska göras inom förbund och föreningar samt därtill hur överträdelser av de etiska reglerna ska kunna beivras inom ramen för idrottens bestraffningsregler.

RS är positiv till de förslag om etisk kod, idrottsombudsman m.m som framförts i motionerna från Friidrottsförbundet och Gymnastikförbundet, och föreslår att RS får stämans uppdrag att arbeta vidare i den riktning som redan påbörjats och som motionärerna utvecklat ytterligare.

Visselblåsarfunktionen (motion nr 19)

RF har redan idag infört visselblåsarfunktionen. Både nationellt och internationellt anses ett viktigt vapen i kampen mot matchfixing vara, att det finns möjlighet för idrotten och allmänheten att på ett lämpligt och effektivt sätt rapportera misstankar om matchfixing (vanligtvis genom en s.k. visselblåsarfunktion). RF prioriterade därför tidigt i an-

timatchfixingarbete att undersöka möjligheterna för RF att, på ett eller annat sätt, upprätta en rapporteringskanal för misstankar om matchfixing och otillåten vadhållning. Efter en sammanvägning av ett antal nyckelfrågor valdes att anlita säkerhetsbolaget Seccredo för användandet av deras visselblåarsystem, vilket modifierades efter RF:s önskemål. Syftet med att lägga rapporteringsfunktionen utanför organisationen var dels en ökad trovärdighet genom att en oberoende tredje part tar emot informationen samt att Seccredo redan hade en färdig säkerhetslösning som stämde väl överens med idrottens behov. Helt nyligen har även Svensk Antidoping infört en visselblåarsfunktion inom dopingområdet.

Med ledning av de erfarenheter som finns utifrån befintliga visselblåarsfunktioner är RS beredd att även se över möjligheterna till en visselblåarsfunktion även för andra ärenden än matchfixing och doping som den anges i Friidrottsförbundets motion nr 19.

Ändring av preskriptionstiden i 14 kap. 10 § RF:s stadgar (motion nr 18)

Idrottens bestraffningsregler i 14 kap. RF:s stadgar är generella för samtliga idrotter inom RF. Många bestraffningsärenden som hanteras enligt dessa regler är knutna till tävlingsverksamheten, och då främst lagidrotter och seriespel.

Vid RF-stämman 2005 ändrades preskriptionstiden för anmälan i 14 kap. 10 § från tidigare 6 månader till nuvarande 2 månader. I motiven till förslaget om stadgeändring står att läsa:

Negativa erfarenheter från senare år nödvändiggör en snabbare ärendehantering enligt 14 kap. (även enligt 15 kap. RF:s stadgar) hos SF. Enligt nuvarande regelverk fastställs, framför allt i lagbollidrotter, inte sällan tävlingsrelaterade konsekvenser i administrativt hänseende först efter tävlingens slut. Detta inverkar menligt på idrottens idé om att det idrottsliga resultatet (för såväl utövare som åskådare) skall kunna utläsas i direkt anslutning till tävlingen. Ett sätt att tillmötesgå detta behov, utan att rättssäkerheten träds för när, är - förutom att SF beslutar om olika justeringar i angivet hänseende i framför allt SF:s tävlingsregler - att förkorta den i 14 kap. (och 15 kap.) RF:s stadgar föreskrivna klag- och preskriptionstiden.

Det föreslås därför att anmälningspreskriptionen enligt 10 § fastställs till "två månader från det förseelsen begicks eller blev känd". [---]

Som framgår av motiven till stadgeändringen 2005 betonas att ändringen är föranledd av negativa erfarenheter framför allt inom lagbollsporter där anmälan har avvaktats till en senare tidpunkt för att på det sättet försöka uppnå idrottsliga fördelar. En sådan ordning inverkar menligt på idrottens idé.

Gymnastikförbundet föreslår (i motion nr 18 andra att-satsen) att regeln om anmälningspreskription ändras från två månader till två år. Förbundet exemplifierar med att nuvarande regel innebär att om ett trettonårigt barn blir sexuellt trakasserat under träning, måste anmälan göras inom två månader. Särskilt barn kan ha svårt att göra en anmälan omedelbart mot bakgrund av den kultur som kan råda i en träningsmiljö. Vidare anger förbundet: "Med att förseelsen blev känd menas att den som blev trakasserad visste vad som hände och förstod vad det gällde."

Förbundets tolkning är enligt RS mening inte helt korrekt, eftersom det rimligtvis krävs mer för att säga att en förseelse blivit känd än att den drabbade 13-åringen visste vad som hände och förstod vad som gällde. När en händelse blir känd kan variera utifrån varje enskilt fall, och får avgöras genom rättspraxis. Exempelvis skulle en händelse kunna anses ha blivit känd först när en vuxen som har ett formellt uppdrag från idrottsförening/idrottsförbund fått kännedom om det inträffade, och i det läget räknas preskriptionstiden från den tidpunkten. Samtidigt bör också noteras att påföljdspreskriptionen sedan längre tid tillbaka har utökats från ett år till fyra år.

Enligt RS mening finns således ett större tidsutrymme att göra en anmälan av sådana händelser som Gymnastikförbundet refererar till, och av denna anledning finner RS inte skäl att ändring görs av gällande regel om anmälningspreskription. Inte minst mot bakgrund av de negativa konsekvenser detta skulle få på andra områden inom idrotten, såsom beskrivits i motiven till ändringen av RF-stämman 2005.

SVENSK FRIIDROTT

Motion till RF-stämman 2017

Införande av en etisk kod

Inom den internationella idrotten, bland annat vårt eget internationella förbund (IAAF), har vi under senare år kunnat se många exempel på allvarliga händelser inkluderande bland annat korruption, matchfixing, systematisk doping och åldersmanipulation. Detta har resulterat i omfattande åtgärder för att minska risken för att det ska hända framöver. Begreppet Good Governance har hamnat högt på dagordningen inom många idrottsorganisationer och utgör en förutsättning för att idrotten ska framstå som trovärdig framöver och för att kunna behålla sin självständiga ställning i samhället.

Det var med tillfredsställelse vi kunde medverka till att IAAF's extraordinära kongress i december 2016 beslutade om helt nya stadgar. Allt är givetvis inte exakt som vi i Sverige skulle vilja ha det, men de nya stadgarna är en bas för en modern och mer professionellt strukturerad organisation med en kraftig förbättring av antidopingarbetet, i hanteringen av etiska frågor och en tydlig ambition på jämställdhetsområdet.

Tyvärr är vi inte heller inom svensk idrott, inkluderat friidrotten, befriade från händelser som står helt i strid med idrottens gemensamma värdegrund. Bidragsfusk, sexuella övergrepp och kränkningar av barns rättigheter är några exempel på sådant som har uppdragats. En del utgör brott enligt brottsbalken eller RF:s nuvarande stadgar och kan därmed hanteras med stöd av dessa, men i andra fall handlar det främst om ett oacceptabelt beteende i fråga om värderingar som idag inte finns tydligt reglerat.

Idrottens värdegrund utgör förvisso en bra och viktig etisk plattform för svensk idrott. Många förbund och föreningar har med den som utgångspunkt tagit fram sin egen värdegrund. Likväl anser vi inom Svenska Friidrottsförbundet att det behövs fler verktyg för att tydliggöra vad som gäller kring etiska frågor. Vi önskar därför att svensk idrott följer den väg som många internationella organisationer har valt och att RF med en bred förankring arbetar fram samt inför en etisk kod. Den skulle kunna utformas som en som kan kompletteras med idrotts specifika aspekter av respektive specialidrottsförbund innan den implementeras.

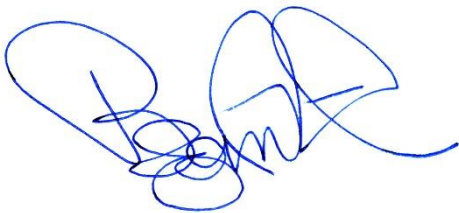
Framtagandet av en etisk kod och nya arbetsätt inom området är ett krävande arbete för ett enskilt specialidrottsförbund. Vi bedömer dessutom att RF har en naturlig och viktig roll i att stödja och tydliggöra arbetet inom det etiska området i svensk idrott.

Brott mot den etiska koden ska kunna leda till bestraffning, av såväl individer som föreningar, utifrån RF:s stadgar 14 kap. 2 §. För det ska kunna gälla behöver överträdelse av den etiska koden inkluderas bland de förseelser som kan föranleda

bestraffning.

Svenska Friidrottsförbundet föreslår att RF-stämman 2017 beslutar att ge Riksidrottsstyrelsen i uppdrag att inför RF-stämman 2019 arbeta fram ett förslag till en etisk kod för svensk idrott samt nödvändiga stadgeändringar för att brott mot denna ska kunna leda till bestraffning.

Stockholm den 28 december 2016

Björn O. Nilsson
Ordförande

Stefan Olsson
Generalsekreterare

Gymnastikförbundet har, med anledning av att det nu finns strukturer och metoder, också utvecklat en ledarskapskultur och ett förhållningssätt som bidrar till att etiska frågor blir synliga. Genom detta signalsystem samarbetar allt fler för att olika problem ska komma till ytan. Bland annat har Gymnastikförbundet med anledning av inkomna anmälningar genomfört ett antal interna utredningar avseende föreningar och ledare. Förbundet har meddelat dessa åtgärder till omvärlden, vilket också bidragit till att allt fler tar kontakt med förbundet, exempelvis kring upplevelser i träningsmiljön. Förbundet kan alltså konstatera att det finns ett samband mellan strukturellt och kulturellt. Men förbundets erfarenheter pekar också ut ett antal områden som innefattar brister i idrottens regelverk, vilka synliggörs genom vårt förslag enligt nedan.

2. Ett steg till

Gymnastikförbundet menar att svensk idrott behöver förstärka arbetet kring värdegrunden och tränar-/ledarkulturen för att skapa en trygghet kring hur idrotten både ska leva och efterleva densamma. Alla som är en del av idrotten ska leva efter den värdegrund som idrotten har beslutat. Genom de förstärkningar som Gymnastikförbundet föreslår kommer svensk idrott framförallt förstärka det förebyggande arbetet internt inom idrotten och ur ett samhällsperspektiv. Först då blir värdegrundsarbetet idrottens styrka på riktigt. Vi menar och vill särskilt belysa att vårt förslag skall ses som ett led i att stärka ledarskapet i relation till den generella idrottsutvecklingen, snarare än att detta är en enskild och isolerad åtgärd.

Vi menar att det behövs en utredning för att ta fram etiska regler. Det gör det också möjligt för en kulturell förflyttning inom området, vilket behövs för att vara i takt med samhällsutvecklingen och för att komma till rätta med osunda ledar- och tränarkulturer inom idrotten. Det finns anledning att uppmärksamma de brister och övergrepp som olika forskningsstudier inom både nationell och internationell forskning har kunnat peka på. Exempelvis den kunskapsöversikt som Riksidrottsförbundet publicerat: Sexuella övergrepp – i relationen mellan tränare och idrottsaktiv (Susanne Johansson, FoU-rapport 2012:5, RF) samt Kerr, G. & Stirling, A. (2015). Professionalization of coaches to reduce Emotionally harmful Coaching Practices: Lessons learned from Education Sector. International Journal of Coaching Science

En kulturell förflyttning inom etikområdet handlar också om jämställdhet, kvinnors idrottande under och efter graviditet, förhållningssätt till religiösa förtecken inom idrotten, kränkande beteende, olika former av agerande i sociala medier och det som brukar kallas "good governance".

a. Idrottens etiska kod

Svensk Gymnastik har haft stor nytta av värdegrunden och uppförandekoden. Förbundet avser att offensivt vidareutveckla arbetet, men behöver också ytterligare stöd, bland annat från RF.

Vi tror att svensk idrott behöver en gemensam etisk plattform. Motsvarande Code of Ethics finns i de flesta internationella förbund, ofta kopplade till en etisk kommitté, eller annat organ, som kan agera när dessa regler inte följs. Idrotten kan förstärka värdegrundsarbetet genom att ta fram en sådan etisk kod för hela idrotten. Detta är en omfattande och bred process och det handlar exempelvis om att synliggöra vad som

menas med kränkande behandling och hur barnrättsperspektivet ska tillämpas. Vi ser det också som en naturlig del att ett jämställdhetsperspektiv ingår i koden.

b. Krav på efterlevnad

Vi ser det som en självklarhet att en etisk kod ska efterlevas och därmed att överträdelser ska vara möjliga att bestraffa både ur ett individ- och föreningsperspektiv. Den nuvarande uppräkningslistan av straffbara handlingar i RFs stadgar 14 kap. 2 § är föråldrad och nämner inte något om etiska värderingar. Det närmaste man kommer i den riktningen är punkten 13, där det anges att: "den som uppträtt på sådant sätt att idrottens anseende därav skadats eller uppenbarligen kunnat därav skadas". Vi menar att de etiska frågorna är så viktiga att de bör anges uttryckligen i bestämmelsen.

c. Idrottens egna idrottsombudsman

Gymnastikförbundet har sedan ett par år tillbaka en Gymnastikombudsman. Vi har sett fördelen med en ombudsman som verkar rådgivande och stödjande inom värdegrundsområdet samt som har särskild rätt att föra talan i bestraffningsärenden. Det är enligt vår mening värdefullt om denna funktion också inrättas för hela idrotten. En Idrottsombudsman skulle kunna stödja det arbete som enskilda SF, SDF och DF utför. Frågor som till exempel agerande i sociala medier och ledarskapsfrågor har så stora likheter mellan de olika idrotterna att en gemensam policy som följs av en Idrottsombudsman inom RF är önskvärd. Samtidigt ser vi att en Idrottsombudsman också kan följa enskilda SF:s, SDF:s och DF:s arbete för att idrotten totalt sett ska kunna leva upp till det strategiska målet om att värdegrunden är vår styrka. En Idrottsombudsman på RF-nivå ersätter inte Gymnastikombudsmannen utan kompletterar denne.

3. Förändrad tid för preskription

Gymnastikförbundet har ovan föreslagit att regelverket kopplat till etiska frågor inom idrotten bör utredas. Men vi menar också att en åtgärd kan genomföras omedelbart. I RFs stadgar 14 kap. 10 § finns en regel som lyder: "Påföljd för förseelse får inte åläggas någon, om inte förseelsen anmälts för bestraffning senast inom två månader från det förseelsen begicks eller blev känd." Exempelvis innebär regeln att om ett trettonårigt barn blir sexuellt trakasserat under en träning, måste det anmälas inom två månader. Särskilt barn kan ha svårt att göra en anmälan omedelbart mot bakgrund av den kultur som kan råda i en träningsmiljö.

Med att förseelsen blev känd menas att den som blev trakasserad visste vad som hände och förstod vad det gällde. Den svenska brottsbalken har ändrat preskriptionstiden för vissa brott så att preskriptionstiden för vissa brott räknas från den dag målsäganden fyller eller skulle ha fyllt arton år.

Vi föreslår därför att idrottens egen preskriptionstid ändras från två månader till två år. Även med en regel på två år är det viktigt att anmälan sker så snart som möjligt, bland annat för att stoppa ett oacceptabelt agerande och för att lättare kunna bevisa vad som har hänt. Genom ändringen har idrottens egna bestraffningsorgan möjlighet att hantera överträdelser också efter två månader. Överträdelser som i annat fall måste hanteras genom anmälan till polis och bestraffas endast när det är ett brott, vilket är en hög tröskel att ta sig över.

Vi föreslår RF-stämman att

1. att uppdra till Riksidrottsstyrelsen att utreda idrottens etiska plattform i syfte att förstärka idrottsrörelsens gemensamma värdegrund. Utredningen bör bland annat lämna förslag avseende:

a. att uppföra en etisk kod för hela idrotten,

b. att överträdelse av den etiska koden uttryckligen ska räknas upp i RF:s stadgar 14 kap. 2 § bland de förseelser som kan föranleda bestraffning,

c. att inrätta en egen Idrottsombudsman för att bättre kunna stödja och följa idrottens arbete gällande etiska frågor.

2. att ändra bestämmelsen om preskription avseende anmälningstiden för bestraffnings-ärenden i RF:s stadgar 14 kap. 10 § från två månader till två år.

Utlåtande

Björn O. Nilsson
Ordförande

Stefan Olsson
Generalsekreterare